

Bruxelles, den 19.7.2023
COM(2023) 457 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

EU-missioner efter to år: vurdering af fremskridt og vejen frem

{SWD(2023) 260 final}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

EU-missioner efter to år: vurdering af fremskridt og vejen frem

1. ET NYT INSTRUMENT I HORIZONT EUROPA

EU står over for hidtil usete udfordringer og er i en situation med hurtige forandringer og mange trusler, men også muligheder. Der er et presserende behov for at finde innovative løsninger på disse udfordringer, som bl.a. omfatter Ruslands angrebskrig mod Ukraine, virkningerne af klimaforandringerne, miljøforringelse, sundhedskriser, demografisk pres og voksende ulighed. EU's evne til at håndtere dem vil ikke kun forme vores kollektive fremtid, men også opfattelsen af, hvor effektive vores demokratiske system og dets værdier er.

Missionsbaseret offentlig politik er en ny og lovende tilgang til håndtering af samfundsmæssige udfordringer. Den indebærer, at der fastsættes specifikke og ambitiøse, men også opnåelige mål, og at offentlige og private ressourcer, forsknings- og innovationsindsatsen og det offentlige engagement rettes mod at opfylde dem inden for en nærmere fastsat tidsramme. Denne tilgang blev introduceret i Horisont Europa¹, EU's finansieringsprogram for forskning og innovation (FoI), som en del af dets udvidede værktøjskasse med instrumenter.

EU-missionerne supplerer og bygger videre på konventionel FoI på flere unikke måder. Deres formål er at opnå konkrete og håndgribelige samfundsmæssige resultater, mens de fleste andre instrumenter er rettet mod videnskabelige og/eller økonomiske virkninger. Ud over at yde finansiel støtte til FoI koordinerer de også relevante lovgivningsmæssige og politiske aspekter. De har en længere, årtier lang tidshorizont, som ikke desto mindre er fast. Dermed kommer der større fokus på indsatsen, og afslutningen af den fremskyndes. De har større fokus på inddragelse af borgere og interessenter fra starten og gør accept af teknologi og inklusion til en integreret del af modellen. Selv om de er rodfæstet i FoI, rækker de ud over grundforskning og anvendt forskning. De har en bred tilgang til innovation (herunder social og organisatorisk innovation), respekterer den eksisterende viden og sammenkæder hele spektret af aktiviteter i Horisont Europa. Missionerne foreskriver ikke, hvilke midler der skal tages i brug for at nå de respektive mål, Det gør dem tværfaglige i deres udformning, hvilket kræver en porteføljetilgang, der skaber synergier og komplementaritet i udviklingen og udbredelsen af løsninger.

Horisont Europa udpegede fem missionsområder, hvor udfordringer kan tackles effektivt ved hjælp af en missionsbaseret tilgang. Det drejer sig om følgende områder:

¹ Se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/695 af 28. april 2021 om oprettelse af Horisont Europa, betragtning 2.

tilpasning til klimaændringer, herunder samfundsmæssig omstilling; kræft; sunde oceaner, have, kystfarvande og indre farvande; klimaneutrale og intelligente byer samt sunde jordbunde og fødevarer. Kommissionen har indtil videre iværksat fem EU-missioner² på grundlag af rapporter fra særlige missionsudvalg, der vurderede modenheten af teknologisk og social innovation på disse områder. For hver mission blev der udarbejdet detaljerede planer for missionens gennemførelse med udgangspunkt i missionskriterierne i retsgrundlaget for Horisont Europa.

Horisont Europa-forordningen³ kræver en vurdering af EU-missionerne senest i 2023.

Denne vurdering skal både være af de individuelle missioner og missionsinstrumentet som sådan, og den skal gennemgå missionsområderne. Arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene (SWD), som ledsager denne meddelelse, indeholder resultaterne af denne vurdering og "selvevalueringer" for hver mission, der er tilrettelagt ud fra følgende kriterier:

- et ambitiøst, men realistisk mål for missionen
- merværdi
- FoI-indhold
- sikring af, at gennemførelsen er gennemførlig, målbar og tidsbestemt
- sikring af opbakning
- budget
- inddragelse af borgere og interessenter
- fremskridt, resultater og milepæle.

Vurderingen af udvælgelsesprocessen afdækkede også mangler og udløste overvejelser om muligheden for at iværksætte yderligere missioner på tværs af de fem områder. Denne meddelelse indeholder de vigtigste resultater af en grundig vurdering af EU-missionerne og skitserer vejen frem for dette instrument.

2. DE VIGTIGSTE RESULTATER INDTIL VIDERE

Mindre end to år efter deres gennemførelse har de nuværende fem EU-missioner individuelt og kollektivt bevist deres potentiale. Dette afsnit giver et overblik over de vigtigste resultater, der er udpeget i vurderingen for hver af de fem nuværende missioner, samt en samlet vurdering af de positive erfaringer. Det næste afsnit fokuserer på de udpegede begrænsninger og foreslår foranstaltninger til at afhjælpe dem og videreudvikle og forbedre missionsinstrumentet i de kommende år.

2.1. Tilpasning til klimaændringer:

2 COM(2021) 609 final.

3 Artikel 8, stk. 5 og artikel 11 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/695 af 28. april 2021 om oprettelse af Horisont Europa — rammeprogrammet for forskning og innovation — og om reglerne for deltagelse og formidling og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1290/2013 og (EU) nr. 1291/2013 (EUT L 170 af 12.5.2021, s. 1).

Missionen har til formål at **støtte mindst 150 europæiske regioner med henblik på at blive klimarobuste inden 2030**. Missionen blev udviklet parallelt med EU's tilpasningsstrategi⁴ og er knyttet til strategiens mål om et klimarobust Europa inden 2050. Den skal bidrage til at fremskynde tilpasningen til klimaændringer og skabe forandringer i Europa og dermed bidrage til en mere systemisk politikudformning baseret på den nyeste viden og de nyeste teknologier og data, der genereres af FoI.

Mere specifikt skal den hjælpe regionerne og de lokale myndigheder med at yde direkte støtte og lette adgangen til viden på tre områder: 1) bedre forståelse af de **klimarisici**, de er og vil blive udsat for; 2) fastlæggelse af **veje til modstandsdygtighed over for klimaændringer i mindst 150 regioner** ved at eksperimentere med forskellige fremtidsudsigter og 3) opbygning af **modstandsdygtighed med mindst 75 store demonstrationsprojekter**.

Siden missionen blev lanceret i september 2021, **har 308 regionale og lokale myndigheder** undertegnet **missionens charter**, hvilket viser en klar politisk vilje til at arbejde hen imod missionens mål. I januar 2023 blev **missionens gennemførelsesplatform**, som yder teknisk bistand til regionerne, og **missionens praksisfællesskab** lanceret. Sammen med Den Europæiske Investeringsbank (EIB) begyndte missionen at kontakte regionerne for **at udpege en række finansierbare tilpasningsprojekter**. I samarbejde med GD JRC og EIT Klima — VIF udvikles der **innovationsveje for tilpasning**, der bygger på intelligent specialisering og partnerskaber for regional innovation.

De **første Horisont Europa-missionsprojekter** hjælper regionale og lokale myndigheder med at foretage vurderinger af klimarisici og sårbarhedsvurderinger, demonstrere **innovative løsninger** (såsom **oversvømmelsessikrede bygninger**, mere **tørkeresistente afgrøder** og innovative **forsikringsprodukter**) eller støtte dem med værktøjer til at inddrage deres borgere på en deltagelsesbaseret måde. Demonstrationsprojekter, der opfylder udvælgelseskriterierne, men som ikke kan prioriteres, tildeles **et kvalitetsmærke** for at lette deres udbredelse i andre finansieringsprogrammer.

2.2. Kræft

Kræftmissionen har sat det overordnede mål at **forbedre tilværelsen for mere end 3 millioner mennesker inden 2030** gennem forebyggelse, helbredelse og en indsats for at leve længere og bedre for personer, der er påvirket af kræft, herunder kræftramtes familier. Missionen fokuserer på fire specifikke mål: 1) give en bedre forståelse af kræft, 2) øge forebyggelsen, herunder ved screening og tidlig påvisning, 3) forbedre diagnosen og behandlingen og 4) øge livskvaliteten for patienterne og deres familier.

Kræftmissionen er en vigtig del af EU's investeringer i kræftforskning og -innovation og er afgørende for en vellykket gennemførelse af kræfthandlingsplanen og mange af dens nøgleaktioner som del af en stærk europæisk sundhedsunion. For at lette integrationen af FoI og sundhedspolitikker blev kræftmissionen og **den europæiske kræfthandlingsplan**⁵

4 COM(2021) 82 final.

5 COM(2021) 44 final

udviklet i fællesskab fra starten af. Deres mål stemmer overens, der blev vedtaget supplerende flagskibsinitiativer, og en fælles forvaltning blev etableret.

På EU-plan har kræftmissionen og kræfthandlingsplanen fremmet en **ny dialog med medlemsstaterne** om kræft og samlet sundheds- og forskningsministerier til samarbejde i en **fælles kræftundergruppe** ved ekspertgruppen om folkesundhed⁶. Dette skaber det rette miljø for forskningsdokumentation, der systematisk kan danne grundlaget for politikudvikling. Kræftmissionen fremmede tidlig inddragelse af ekspertgruppen om folkesundhed, som bidrog til udformningen af **Rådets ajourførte henstilling om kræftscreening**⁷ og udvidede screeningsprogrammerne til prostatakræft, lungekræft og mavekræft ud over brystkræft, tyk- og endetarmskræft og livmoderhalskræft. Ved at kopiere denne integrerede tilgang til sundheds- og forskningspolitikker vil de nyligt lancerede **nationale knudepunkter for kræftmissionen** fremme tværpolitiske dialoger med nationale interessenter om kræftforebyggelse og -bekæmpelse.

Missionen spiller en central rolle med hensyn til at muliggøre udviklingen af **UNCAN.eu, et europæisk datacenter for kræft**, for at hjælpe forskere med at analysere kombineret forskning, sundhedsrelaterede data og andre relevante data i et hidtil uset omfang, øge dataenes robusthed og skabe nye forskningsmuligheder. Missionen giver også mulighed for **andre EU-initiativer**: Den støtter det **europæiske digitale center for kræftpatienter**, som vil sætte patienterne i stand til at dele deres data og "navigere" bedre i sundhedssystemerne og omsætte det fremtidige europæiske sundhedsdataområde til håndgribelige fordele for forskere og borgere. Desuden er der indledt en **dialog med unge kræftoverlevende**, som giver dem mulighed for at dele deres erfaringer, give udtryk for deres specifikke behov og i fællesskab skabe initiativer, som kan hjælpe dem med at tackle dem.

2.3. Genopretning af vores oceaner og farvande inden 2030

Missionens mål er at **afstemme beskyttelse og genopretning af marine økosystemer og ferskvandsøkosystemer med det stigende pres på akvatiske ressourcer**. Missionen bidrager direkte til at gøre EU til en frontløber i omstillingen til en bæredygtig og cirkulær blå økonomi og til at fremme den nye bølge af innovationer, som denne omstilling kræver.

Som et inklusivt, systemisk og transformativt initiativ, der samler den eksisterende indsats på EU-plan, nationalt plan og regionalt plan, bidrager missionen til at **overvinde fragmenterede forvaltningsrammer** og støtter **central EU-lovgivning og -politik**⁸ på det maritime område og ferskvandsområdet samt beslægtede områder.

6 https://health.ec.europa.eu/latest-updates/commission-expert-group-public-health-2022-12-08_en

7 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/>

8 Såsom forslaget til forordningen om naturgenopretning, strategien for regionerne i den yderste periferi, strategien for Arktis, strategien for alger og EU's handlingsplan for beskyttelse og genopretning af marine økosystemer med henblik på bæredygtigt og modstandsdygtigt fiskeri.

Missionen har oprettet fire "**fyrårne**" ⁹ i større europæiske havområder og flodbækkener, hvor de nødvendige løsninger skal **afprøves, demonstreres og i stort omfang iværksættes**, så de stilles til rådighed for over 100 europæiske tilknyttede regioner. Der blev givet tilsagn om mere end 480 aktioner i henhold til missionens charter, som mobiliserede i alt 3,72 mia. EUR¹⁰. Ved at tilslutte sig chartret giver medlemsstater, regioner, lokale myndigheder, internationale partnere¹¹ og mange forskellige interessenter **udtryk for stærk politisk støtte, de træffer konkrete foranstaltninger og mobiliserer bottom-up-tiltag og ressourcer**. Vigtige **fællesskab af aktører** (f.eks. havne, flådejere, kystbyer, øer, fællesskab for fiskeri og bevaring) er ved at blive oprettet under missionens fyrår for at samle kystbyer, øer, fællesskab for fiskeri og bevaring, havne og flådejere. Der er iværksat en **gennemførelsesplatform** for at yde støtte til de interessenter, der har forpligtet sig til at gennemføre missionen.

En måde at nå ud til interessenterne på er **European Digital Twin of the Ocean**, som vil være operationel i 2024. Den gør viden om havene let tilgængelig for borgere, iværksættere, forskere og politiske beslutningstagere, hvilket giver mulighed for prognoser og informerede beslutninger. Missionen er også i færd med at gennemføre deltagelsesbaserede tilgange og borgerinddragelse såsom tiltag vedrørende borgervidenskab og havkundskab, lokalsamfundsstyrede projekter for havlandbrug og kampagner for ansvarligt forbrug af havprodukter.

Missionen fungerer som **katalysator for synergier og komplementaritet** på tværs af forskellige EU-programmer og nationale og regionale programmer og samler allerede midler ud over FoI, nemlig EHFAF's¹² nationale planer, BlueInvest med 1,5 mia. EUR i risikofinansiering, genopretnings- og resiliensfonde, Interreg og Copernicus.

2.4. 100 klimaneutrale og intelligente byer inden 2030

Missionens to mål er at opnå **100 klimaneutrale og intelligente byer inden 2030** og at sikre, at disse byer også fungerer som forsøgs- og innovationsknudepunkter og derved sætte **alle europæiske byer i stand til at blive klimaneutrale inden 2050**. Der har været stor interesse i missionen fra starten, idet mere end 377 byer har ansøgt om at deltage i den.

Missionen har skabt et **fællesskab af ambitiøse byer**¹³. Med støtte fra **missionsplatformen** har de deltagende byer adgang til en onlineportal, der giver dem mulighed for at arbejde i grupper, udveksle erfaringer og få adgang til et videnslager for at fremskynde klimaneutrale løsninger. Portalen har i øjeblikket mere end 1 400 aktive brugere.

9 Disse er: fyrårnet for det atlantiske og arktiske bassin, fyrårnet for Østersøens og Nordsøens bassin fyrårnet for Middelhavets bassin og fyrårnet for Donau-bassinet.

10 Chartret for missionen om oceaner og farvande er en enkel, inklusiv og inspirerende ramme, der opfordrer til konkrete tiltag for at styrke samarbejdet og opfylde missionens mål. Den er åben for alle offentlige og private interesserede parter. Missionens aktioner omfatter FoI, viden og data, inddragelse af borgerne, opskalering/udbredelse af løsninger, uddannelse og erhvervsuddannelse.

11 Middelhavsunionens ministererklæring, juni 2022.

12 Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond.

13 100 byer fra medlemsstaterne og 12 byer fra lande, der er associeret med Horisont 2020.

Missionen er **inklusiv** og inddrager alle EU's medlemsstater og otte associerede lande. Medlemsstaterne inddrages systematisk via landebesøg og CapaCITIES-projektet¹⁴, som støtter nationale netværk og forbinder dem med hinanden. Alle byer er begyndt at udarbejde deres **Climate City Contract** (klimabykontrakt) sammen med lokalsamfundet og borgerne med støtte fra særlige **byrådgivere**.

EIB støtter missionsforanstaltninger, herunder målrettede oplysningsaktiviteter til byer og et bidrag til revisionsprocessen for Climate City Contract. **53 pilotbyer**¹⁵ blev udvalgt til at modtage tilskud (mellem 0,5 og 1,5 mio. EUR) til udvikling af innovative løsninger til håndtering af udfordringerne i forbindelse med klimaomstillingen. Yderligere 50 byer vil snart drage fordel af det arbejde, der udføres i pilotprojekterne, gennem udveksling af erfaringer og mentorordninger med pilotbyerne.

Byfornyelse er kernen i en fælles Horisont Europa-indkaldelse, der afholdes mellem bymissionen og missionen for tilpasning til klimaændringer. En særlig Horisont Europa-aktion gør det også muligt for ukrainske byer at blive tilknyttet missionen. **Der er skabt synergier med EU-programmer og -initiativer**, herunder Det Europæiske Innovationsråd (EIC), Connecting Europe-faciliteten, LIFE's strategiske integrerede projekter og de nyskabende foranstaltninger i byerne¹⁶.

Mange medlemsstater eller regioner henviser til bymissionen i deres regionale operationelle programmer, og der er udpeget særlige finansieringsstrømme på nationalt plan, f.eks. i Grækenland og Spanien. Missionen har også en fælles indkaldelse i Horisont Europas arbejdsprogram for 2023-2024 med partnerskaberne for nulemissionsmobilitet (2Zero) og for opkoblet, samarbejdende og automatiseret mobilitet (CCAM) med et kombineret budget på 50 mio. EUR. Et **byomstillingscenter**¹⁷ støtter bymissionens internationale outreachaktiviteter og forbindelser til den globale mission om omstilling af byområder under Mission Innovation.

2.5. En jordpagt for Europa

Med sit mål om at oprette **100 levende laboratorier og fyrtårne inden 2030** har missionen til formål at levere løsninger til bæredygtig forvaltning og genopretning af jordbunden i land- og byområder. Omkring **60 % af jordbunden i EU anses for at være usund**¹⁸, dvs. den mister sin kapacitet til at støtte fødevarerproduktion, biodiversitet og reguleringen af vand-, næringsstof- og kulstofkredsløb. Sammen med jordbundsstrategien for 2030, forslaget til direktiv om jordbundsovervågning og modstandsdygtighed og EU's jordbundsobservatorium

14 <https://cordis.europa.eu/project/id/101056927>

15 <https://netzerocities.eu/wp-content/uploads/2023/03/Pilot-Cities-Announcement-Press-Release-Mar-2023-Final.pdf>

16 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-greening-cities>

17 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/local-action-global-impact-urban-transitions-mission-centre-starts-its-activities-2022-12-13_en

18 <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/esdacviewer/euso-dashboard/>

udgør missionen en del af en solid ramme for jordbundsbeskyttelse og -genopretning, hvilket også anerkendes af Europa-Parlamentet¹⁹.

Et dusin **strategier, meddelelser og handlingsplaner under EU's grønne pagt har udpeget missionen som et redskab** til at opfylde deres politiske ambitioner²⁰. **Missionen modtager støtte fra kilder** såsom LIFE-programmet og fællesforetagendet for cirkulær bioøkonomi i Europa²¹, PRIMA²² og EIC. Ved at fremme uddannelse i jordbundsvidenskab støtter missionen det **europæiske år for færdigheder**. For at mobilisere yderligere finansielle ressourcer er **EIB** i færd med at udvikle en pipeline for omfattende jordbundsinvesteringer i forbindelse med InvestEU.

Samlet set har medlemsstaterne rapporteret om mere end 200 supplerende aktiviteter til støtte for missionens mål. **Missionen er integreret i 18 ud af 28 medlemsstaters strategiske planer under den fælles landbrugspolitik**²³, hvorved der skabes forbindelser mellem innovation inden for jordbundsforvaltning, landbrugspraksis og tildeling af midler fra den fælles landbrugspolitik. Disse synergier vil gøre det muligt at anvende og kopiere løsninger, der er udviklet under missionen, på mere end **1 000 yderligere forsøgssteder**. Under missionen er de regionale og lokale myndigheder i færd med at udvikle **territoriale jordforvaltningsaftaler for jordbundens sundhed**. En platform for jordbundsmissionen²⁴ fungerer som en kvikskranke for information og engagement i missionens aktiviteter.

Missionen fremmer harmoniseret jordbundsovervågning i EU og udvikler **strategier for jordrensning og -genopretning** samt **nye forretningsmodeller** for jordvenlige og klimaneutrale værdikæder. Gennem sin **støtte til kulstofbindende dyrkning** fremmer jordbundsmissionen omkostningskonkurrencedygtig overvågning, rapportering og verifikationsværktøjer for optag af kulstof i jorden.

De **første levende laboratorier i forbindelse med missionen starter i 2024** og vil resultere i mere end 200 forsøgssteder for lokale eksperimenter i by- og landområder. Missionen når ud til forskellige målgrupper på nye måder, f.eks. ved at inddrage kulturelle og kreative industrier og fremme missionens manifest²⁵. Når man ser ud over Europa, er missionen blevet et **vigtigt flagskib for internationalt samarbejde** med Global Soil Partnership²⁶, initiativet Agriculture Innovation Mission for Climate (missionen om innovation inden for landbruget

19 Europa-Parlamentets beslutning af 28. april 2021 om jordbundsbeskyttelse (2021/2548(RSP)).

20 Jord til bord-strategien, EU's biodiversitetsstrategi for 2030, EU-strategi for tilpasning til klimaændringer, EU-skovstrategi for 2030, Handlingsplan for nulforurening for vand, luft og jord, Handlingsplan for udvikling af økologisk produktion i EU, En langsigtet vision for EU's landdistrikter, EU's jordbundsstrategi for 2030, Meddelelse om bæredygtige kulstofkredsløb, Meddelelse om beskyttelse af fødevarerens sikkerheden og styrkelse af fødevarerens modstandsdygtighed, Meddelelse om sikring af adgangen til og prisoverkommeligheden af gødning, Lovgivningsmæssig ramme for et bæredygtigt EU-fødevarerensystem (FSFS), Meddelelse om det europæiske borgerinitiativ "Red bier og landmænd! Mod et bivenligt landbrug for et sundt miljø".

21 <https://www.cbe.europa.eu/>

22 <https://prima-med.org/>

23 https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_da

24 <https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/>

25 I midten af juni 2023 havde manifestet over 1 400 underskrivere, herunder 100 offentlige og private institutioner.

26 <https://www.fao.org/global-soil-partnership/en/>

med henblik på klimaet)²⁷ eller med internationale FoI-partnere såsom Japan, USA, Canada og afrikanske lande.

2.6. Samlet vurdering af EU-missionerne

Dette underafsnit opsummerer vurderingen på baggrund af missionsinstrumentet som sådan og drager nogle horisontale konklusioner på tværs af de fem missioner om de aspekter, der kræves i henhold til retsgrundlaget: udvælgelsesproces, forvaltning, budget, fokus og hidtidige fremskridt. Siden deres oprettelse har EU-missionerne påvist et klart potentiale til at fremskynde forandringer. Med støtte fra Horisont Europa har EU-missionerne forbundet og støttet politikker og programmer i hele EU med lokalt engagement af offentligheden og lokal gennemførelse. Vurderingen bekræfter, at missionerne er rettidige og inspirerende initiativer, der giver ny fremdrift til vigtige politiske prioriteter i EU og bidrager til at dreje EU's, de nationale, regionale og lokale politiske tiltag i retning af fælles mål.

Udvælgelsesprocedure: Det konkluderes i vurderingen, at den årelange missionsudviklingsproces gav førende eksperter og en bred vifte af interessenter værdifulde muligheder for at deltage i den fælles udformning af missioner, f.eks. gennem deres deltagelse i missionsudvalgene og borgerpanelerne. Den bekræftede også den fortsatte relevans af missionsområderne og selve EU-missionerne.

Forvaltning: Hver mission omfatter forvaltningsmekanismer på EU-plan. Forvaltning er særlig vigtig for et nyt instrument og i endnu højere grad for et med denne kompleksitet, som har til formål at samle forskellige valgkredse, forvaltningsniveauer, videnskabelige discipliner og finansieringskilder. Disse mekanismer omfatter særlige tværsektorielle styrings- og koordineringsorganer, der muliggør nye former for samarbejde på tværs af Kommissionens tjenestegrene og på tværs af forvaltningsniveauer. Missionsledere og stedfortrædende missionsledere blev udpeget til at lede hver mission med støtte fra missionssekretariatet. To bølger af missionsudvalgene blev udvalgt til at yde strategisk rådgivning og ekspertise (én til udformningsfasen og én til gennemførelsen). Der er også sket store fremskridt med hensyn til forvaltning på nationalt plan: Flere medlemsstater oprettede tværministerielle arbejdsgrupper og nationale kopigrupper for bedre at kunne samarbejde med Kommissionen om national gennemførelse. Medlemsstaterne har også mobiliseret EU-programmer under delt forvaltning til støtte for missionerne. Vurderingen viste også, at missionens forvaltning bryder organisatoriske siloer og bringer forskellige organisationer tættere på hinanden i bestræbelserne på at nå de fælles tidsbestemte mål.

Budget: Der er foretaget betydelige investeringer under Horisont Europa-programmet for at muliggøre udvikling af viden og innovative løsninger, der kan bidrage til at nå de mål, der er fastsat af EU-missionerne. Indtil videre har Kommissionen stillet i alt 1,8 mia. EUR til rådighed i to efterfølgende arbejdsprogrammer (arbejdsprogrammerne for 2021-2022 og 2023-2024), hvilket svarer til 10 % af Horisont Europas søjle 2-budget for årene 2021-23. Det er lykkedes alle missioner at opnå en vis grad af interesse og forpligtelser fra

²⁷ <https://www.aimforclimate.org/>

finansieringskilder uden for Horisont Europa, herunder den private sektor (hovedsagelig via EIB).

Fokus og fremskridt indtil nu: Det store antal borgerinitiativer, der blev organiseret under missionernes forberedende udformningsfase, bidrog til at opbygge samfundsmæssigt ejerskab og tilskynde til bred inddragelse af relevante interessentgrupper. Vurderingen tyder på, at missionerne gennem et nøje fokus på og tæt overensstemmelse med EU's politik og strategier bidrager til dem på en værdifuld måde. Uden for EU's grænser har EU-missionerne formået at samle store interessentgrupper, bl.a. ved at opbygge og inddrage lokalsamfund på regionalt og lokalt plan. Desuden tyder vurderingen på, at missionerne generelt gør fremskridt i overensstemmelse med deres gennemførelsesplaner og ser ud til at være på rette spor med hensyn til at nå deres 2030-mål.

3. UDESTÅENDE UDFORDRINGER OG FORBEDRINGER

Som et nyt instrument har missionerne brug for politisk støtte samt kontinuitet og forudsigelighed, men også reel evaluering og forbedring. Disse begrænsninger anerkendes i vurderingen, og Kommissionen er fast besluttet på at tage fat på dem, da det oprindelige løfte for missionsinstrumentet fortsat er overholdt, og de fem missioner viser tegn på, at de fungerer godt. Anbefalingerne i dette afsnit er resultatet af overvejelser blandt Kommissionens tjenestegrene, missionsudvalgsformændene og missionslederne.

Ud over de lovende tidlige resultater, der er skitseret ovenfor, står EU-missionerne også over for en række vigtige udfordringer. Der er flere områder, hvor der kan foretages forbedringer, herunder den til tider besværlige forvaltningsstruktur, den hidtil ret begrænsede udnyttelse af finansiering ud over Horisont Europa, de suboptimale synergier med andre EU-instrumenter, den lave inddragelse af den private sektor og kommunikationsindsatsen og opsøgende arbejde over for interessenter og borgere. Alle missioner har taget skridt til at løse disse problemer, men der er behov for en yderligere indsats — også på horisontalt plan. Håndteringen af disse udfordringer vil kun få større betydning, efterhånden som missionernes gennemførelse skrider frem, og fokus i stigende grad rettes mod implementering og virkning.

3.1. Forbedring af forvaltningen og den politiske styring

For at være effektive skal EU-missionerne styres forsvarligt, og der skal være et stærkt forvaltningssystem. Vurderingen har vist, at det system, der er etableret for EU-missioner, fremmer forbindelser på tværs af politikområder og på tværs af organisationer, men en række andre forvaltningsfunktioner kan forbedres. Mange interessenter opfatter forvaltningssystemet som besværligt, komplekst og ugennemsigtigt. Desuden er forvaltningssystemet endnu ikke nået frem til et sammenhængende og konsekvent overvågningssystem for missionerne, både individuelt og som instrument. Forvaltningssystemet er stærkt fokuseret på gennemførelse og mangler i øjeblikket plads til analyse og overvejelser om (manglende) fremskridt og yderligere udvikling af instrumenter og politik. Forvaltningssystemet mangler også tilstrækkelig plads til politiske drøftelser på højt plan om fremskridt og til omorganisering, hvor det er nødvendigt.

En styrket og bedre koordineret administrativ styring er nødvendig for at gøre missionerne effektive. Som ambitiøse initiativer på tværs af ministerier kræver EU-missioner udvikling af omfattende og tværpolitiske synergier over lange perioder og i hele EU samt på tværs af nationale, regionale og lokale niveauer for at lykkes. F.eks. bør koordineringsmekanismerne mellem repræsentanter for missioner på EU-plan og nationale, regionale og lokale myndigheder styrkes for at sikre, at missionernes indsats gennemføres så tæt som muligt på EU-borgerne. Det er også klart, at styrket politisk lederskab bør fungere som et klart signal om at lette adgangen til ressourcer (herunder finansiering) og foranstaltninger til at gøre fremskridt hen imod missionernes mål. Styringen af EU-missionerne bør derfor styrkes yderligere på administrativt plan.

Kommissionen vil:

- *opfordre alle involverede politiske aktører, herunder medlemsstaterne, til at udpege højtstående repræsentanter til sammen med de kommissærer, der er ansvarlige for de respektive EU-missioner, at fremme missioner over for borgerne, mobilisere nationale midler osv.*
- *intensivere drøftelserne, navnlig med medlemsstaterne, om, hvordan forvaltningen af EU-missionerne kan strømlines for at gøre den mere effektiv og inklusiv*
- *investere betydeligt i at styrke de fælles støttefunktioner ("backoffice") for alle nuværende og fremtidige EU-missioner og afhjælpe de begrænsninger, der er udpeget i denne meddelelse*
- *indlede en årlig debat om gennemførelsen af EU-missionerne i de tematiske rådssammensætninger og de udvalg i Europa-Parlamentet, der er relevante for hver EU-mission.*

3.2. Sikring af flere og bedre saminvesteringer, herunder fra den private sektor

Der er behov for at mobilisere en bredere portefølje af instrumenter, hvor Horisont Europa-indkaldelserne kun fungerer som startkapital og organisatorer snarere end de vigtigste instrumenter til udbredelse. Den integrerede tilgang til missioner kræver et stærkt medejerskab i hele Kommissionen og Unionen med inddragelse af alle relevante aktører og interessenter, herunder i anvendelsen af deres finansieringsinstrumenter, da missionerne skal dække hele innovationskæden fra laboratorium til udrulning i stor skala. Forvaltningsmekanismernes tværfaglige karakter giver rige muligheder for at opbygge synergier mellem EU-missionerne og andre dele af Horisont Europa, EU-missionerne og andre EU-instrumenter og EU-missionerne samt nationale, regionale og lokale politikker og finansieringsprogrammer. Den dokumentation, der er indsamlet i forbindelse med denne vurdering, viser, at disse muligheder endnu ikke er blevet udnyttet fuldt ud.

Medlemsstaternes programmering af EU-midler skal i højere grad tilpasses EU-missionerne. Dette er et integreret element i opbygningen af synergier, f.eks. ved at gøre mere systematisk brug af samhørighedspolitikken i forbindelse med EU-missionerne. En anden central udfordring er derfor at diversificere finansieringskilderne for at støtte en strøm af aktiviteter fra forskning til ibrugtagning. Med henblik herpå bør der etableres meget tætte

kontakter mellem Kommissionens tjenestegrene og medlemsstaternes forvaltnings- og gennemførelsesmyndigheder.

Gennemførelsen af EU-missionerne er indtil videre primært finansieret af Horisont Europa og andre offentlige finansieringskilder. For at opnå fuld virkning senest i 2030 skal disse midler dog suppleres med betydelige investeringer fra den private sektor og filantropiske organisationer for at sikre udrulning og udbredelse af løsninger i stor skala. Selv om der gøres en indsats i denne retning, bør investeringsniveauet og inddragelsen af disse aktører øges.

Øget samarbejde med EIB er afgørende for at nå EU-missionernes mål. I hele forberedelses- og gennemførelsesfasen har EU-missionerne arbejdet tæt sammen med EIB, som har ydet rådgivningstjenester til støtte for udviklingen af investeringsdagsordenerne for missionernes gennemførelsesplaner. Dette samarbejde bør øges, navnlig i betragtning af den stærke sammenhæng mellem flere missioners mål og EIB's mål.

Der er behov for en større indsats for at øge den private sektors interesse i EU-missionernes aktiviteter. Anvendelsen af innovative instrumenter, der er udformet til den private sektor, såsom offentlige indkøb af innovation, er ikke blevet undersøgt fuldt ud. Erfaringen har desuden vist, at samarbejde med de europæiske partnerskaber, navnlig partnerskaber med stærk inddragelse af industrien, er en effektiv måde at øge industriens interesse for EU's politiske prioriteter og vise, hvordan de kan bidrage hertil. Der er allerede iværksat fælles indkaldelser mellem EU-missionerne og nogle af de europæiske partnerskaber med fælles programmering. Lanceringen af missionsorienterede og missionsbaserede indkaldelser inden for rammerne af eksisterende og fremtidige europæiske partnerskaber vil åbne for flere muligheder for at inddrage industrien. Dette vil blive suppleret med en struktureret dialog med de vigtigste interessegrupper i både industrielle og filantropiske organisationer.

Kommissionen vil:

- *intensivere arbejdet med opbygning og forvaltning af EU-missionernes portefølje for at give missionslederne intelligente overvågnings- og interventionsværktøjer*
- *mobilisere en bredere vifte af instrumenter, herunder offentlig-private partnerskaber og offentlige indkøb af innovation*
- *intensivere drøftelserne om tilpasning af medlemsstaternes programmering af EU-midler til EU-missionerne*
- *opfordre til anbefalinger og rådgivning om, hvordan den private sektors deltagelse i og bidrag til EU-missionerne kan øges.*

3.3. Større inddragelse af borgere og interessenter

Opfyldelsen af målene for de enkelte EU-missioner (og generelt EU's ambitioner) vil i sidste ende afhænge af den brede offentlige støtte og accept af den nødvendige grønne og digitale omstilling. Selv om inddragelsen af interessenter, der er direkte involveret i

missionerne, har været temmelig effektiv, er der stadig mulighed for yderligere at tilskynde til bredere bevidsthed hos den brede offentlighed og direkte inddragelse af civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter og dermed leve op til missionernes løfte og potentiale. Der er behov for en yderligere indsats for at øge bevidstheden om missionernes mål og virkning, styrke feedbackmekanismerne for interessenter og øge missionernes synlighed og deres konkrete tiltag på stedet. Med henblik herpå er det nødvendigt at øge kommunikationsindsatsen betydeligt over for relevante interessentgrupper og individuelle borgere.

Der er stadig manglende bevidsthed om fordelene og potentialet ved EU-missioner som et offentligt instrument. Dette er på trods af den relative succes med de enkelte EU-missioner, som har været aktive inden for kommunikation og bevidstgørelse og med at inddrage de berørte interessentgrupper. Synligheden af missioners mærkenavn som et instrument letter inddragelsen af individuelle missioner. Aktiv og vedvarende inddragelse af Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget er også afgørende for at øge offentlighedens bevidsthed og mobilisere borgerne.

Kommissionen vil intensivere anvendelsen af målrettede foranstaltninger for i fællesskab at støtte missioner, herunder oplysningskampagner og kommunikation. Den vil også styrke overvågningssystemet til vurdering af fremskridtene med gennemførelsen af EU-missionen på en mere kvantitativ og lettere forståelig måde. Derudover vil den udarbejde politisk rådgivning om fremtiden for EU-missioner, herunder om overgangsstrategier hen imod EU's næste langsigtede budget. Erfaringerne med den nuværende vurdering, som de facto er blevet udført på et meget tidligt tidspunkt i missionernes levetid, har vist betydningen af, at gennemførelsesparametrene evalueres løbende. Kommissionen forpligter sig til at udarbejde en yderligere evalueringsrapport om gennemførelsen af EU-missionerne i 2025 for at gøre status over fremskridtene, vurdere finansieringens tilstrækkelighed, udpege resultater med henblik på fremtidig formidling og genbrug af innovative løsninger fra missionerne.

Kommissionen vil:

- *yderligere samarbejde med fagfolk inden for kommunikation om en strategi for en mere borgerbaseret tilgang til EU-missioner*
- *iværksætte målrettede foranstaltninger til støtte for lokale og nationale kommunikationsbestræbelser for at øge borgernes engagement og øge offentlighedens bevidsthed om EU-missionerne*
- *offentliggøre en ny rapport om gennemførelsen af EU-missionerne i 2025*
- *tilrettelægge en offentlig debat om gennemførelsesrapporterne for at høste erfaringer, drøfte fremskridt og formidle resultaterne af EU-missionerne.*

4. FORNYET FREMDRIFT

De nuværende fem EU-missioner har opnået betydelig rækkevidde på stedet og vil fortsat arbejde for at konsolidere og tackle de resterende udfordringer. Vurderingen har imidlertid også fremhævet muligheden for at udvide missionsporteføljen og behovet for på ny at bekræfte den politiske og finansielle støtte til instrumentet.

4.1. Lancering af en ny EU-mission om det nye europæiske Bauhaus

Mere end to år efter lanceringen har det nye europæiske Bauhaus-initiativ²⁸ gjort betydelige fremskridt med hensyn til dets mål om at forbinde den europæiske grønne pagt med vores levesteder og erfaringer. Det har sit eget fællesskab med over 1 000 medlemmer, der er aktive i og uden for Europa, en rådgivende gruppe bestående af anerkendte fagfolk inden for arkitektur, kultur, design og bæredygtighed. Og det inspirerer bottom-up-projekter og -initiativer, der tester og demonstrerer idéer og tiltag vedrørende det nye europæiske Bauhaus.

Det nye europæiske Bauhaus har allerede flere karakteristika til fælles med EU-missionerne. Den aktuelle vurdering og de udfordringer, den har udpeget, samt overvejelserne i fællesskabet for det nye europæiske Bauhaus og opfordringer fra Europa-Parlamentet²⁹ viser, at det nu er hensigtsmæssigt, at initiativet vedrørende det nye europæiske Bauhaus konsoliderer sine fremskridt, sit fokus og rodfæste i FoI og øger fokus i form af en ny dedikeret EU-mission.

Lanceringen af en særlig mission vedrørende det nye europæiske Bauhaus skal følge samme proces som de første fem. Dette omfatter udpegelse af et missionsudvalg og udarbejdelse af en plan for gennemførelse af missionen, som begge skal bidrage til at definere missionens præcise mål og delmål, som det var tilfældet med de første fem. Dermed tages der højde for de hidtidige resultater af og potentialet i det nye europæiske Bauhaus-initiativ samt vurderingen af EU-missionerne.

Den nye mission vil supplere og fremme arbejdet i de eksisterende missioner. For eksempel vil missionerne om tilpasning til klimaændringer og om klimaneutrale og intelligente byer se potentiale for yderligere synergier på tværs af forskellige finansieringsinstrumenter og investeringer fra den private sektor. Den kunne også supplere disse to missioner ved at anlægge en holistisk og mere dybdegående tilgang til det bebyggede miljø. F.eks. ved igennem FoI at undersøge, hvordan bydele kan blive kulstofdræn, blive integreret i et cirkulært økosystem, gøres mere modstandsdygtige over for klimaforandringer, og hvordan man åbner op for, at de kan give ressourcer tilbage til naturen gennem regenerativt design. Det nye europæiske Bauhaus har også en stor fokus på social innovation, da det fremmer udviklingen af innovative tilgange til styring og politikudformning for at øge beslutningsprocessens fleksibilitet, hastighed og cirkularitet sammenlignet med de klassiske processer. Missionen for det nye europæiske Bauhaus vil inden for sit anvendelsesområde sikre komplementaritetssynergier med relevante initiativer såsom partnerskabet Built4People. Missionen for det nye europæiske Bauhaus vil samarbejde med borgerne om at opbygge større social accept af politikker under den grønne pagt, fremme socialt ejerskab af grønne løsninger og tilskynde til adfærdsændringer, der er nødvendige for at opfylde målene i den grønne pagt. Dette vil ske ved at fokusere på bæredygtighed sammen med andre kriterier, herunder tilgængelighed, pris og kvaliteten af de opnåede erfaringer.

²⁸ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en.

²⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0213_EN.html

Det nye europæiske Bauhaus har allerede udviklet synergier mellem FoI-investeringer, andre finansieringsinstrumenter³⁰ og investeringer fra den private sektor. Alle 27 medlemsstater har forpligtet sig til det nye europæiske Bauhaus i over 220 samhørighedspolitiske programmer. Det har nu et betydeligt potentiale for yderligere opskalering og udbredelse af innovative løsninger på lokalt og regionalt plan. Den Europæiske Investeringsbank er også engageret i at udvikle investeringsretningslinjer for det nye europæiske Bauhaus for at hjælpe nystartede virksomheder og projektiværksættere. I 2023 bidrager to udfordringer fra Det Europæiske Innovationsråd til gennemførelsen af det nye europæiske Bauhaus. Siden 2021 har Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi mobiliseret fem videns- og innovationsfællesskaber og deres respektive netværk på tværs af erhvervsområde, uddannelse og forskning gennem initiativet EIT-partnerne vedrørende det nye europæiske Bauhaus. En EU-mission er et passende redskab til at styrke sådanne synergier, opbygge omfang og sikre maksimal virkning.

Kommissionen vil:

- *foreslå en ny EU-mission om det nye europæiske Bauhaus*
- *påbegynde forberedelserne til dets opskalering, herunder oprettelsen af et missionsudvalg og udarbejdelsen af en plan for gennemførelse af missionen.*

4.2. Bekræftelse af politisk og finansiel støtte

I betragtning af deres ambitioner kræver EU-missionerne en vedvarende og løbende koordineret indsats over en periode på mere end ti år. Selv om EU-missionerne stadig befinder sig i en tidlig fase af gennemførelsen, har de fået betydelig opmærksomhed og støtte fra EU-institutionerne, medlemsstaterne, regionale og lokale myndigheder samt en bred vifte af interessenter. Dette momentum skal støttes yderligere for at sikre, at EU-missionerne når deres mål på lang sigt.

For at EU-missionerne fuldt ud kan leve op til deres løfte, har de brug for et klart tilsagn om fortsat finansiel støtte fra Horisont Europa under EU's nuværende langsigtede budget. Kommissionen mener derfor, at Horisont Europas støtte til EU-missionerne efter 2023 bør fastsættes til 11 % af søjle 2³¹. Denne finansiering vil sikre kontinuitet og bidrage til at bibeholde tempoet for gennemførelsen af de eksisterende missioner. Samtidig vil den tilskynde dem til at mobilisere finansieringskilder uden for Horisont Europa, samtidig med at der tages hensyn til iværksættelsen af en ny mission.

Kommissionen vil:

- *bekræfte sit politiske engagement i og sin støtte til EU-missionerne*

30 Horisont Europa, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Fonden for Retfærdig Omstilling, LIFE, et digitalt Europa, programmet for det indre marked, Cosme, Erasmus+, Et Kreativt Europa og Det Europæiske Solidaritetskorp.

31 Fordelingen af bidraget mellem de forskellige klynger i søjle 2 vil blive differentieret på tværs af klynger, hvilket afspejler missionernes mål og deres forbindelse til den pågældende klynge. Det vil ikke undergrave støtten til udbredelse og opskalering af udviklingen og fremstillingen af strategiske teknologier i Unionen som fastsat i EU's industripolitik og Kommissionens forslag til en revision af den flerårige finansielle ramme.

- *opretholde EU-missionerne som flagskibsinitiativer i forbindelse med gennemførelsen af Horisont Europa og andre EU-instrumenter*
- *foreslå, at Horisont Europas budget til EU-missioner er på 11 % af søjle 2 frem til 2027.*

5. KONKLUSION

Erfaringerne med gennemførelsen af fem EU-missioner i løbet af to år har bekræftet, at den missionsbaserede tilgang som et instrument i Horisont Europa tilskynder til inddragelse af brede og entusiastiske grupper af interessenter. Gennem sin evne til at fremme eksperimentering, koordinering og skalering af implementering kan EU-missionsinstrumentet spille en central rolle i de nødvendige samfundsmæssige omstillinger på tværs af flere områder.

På grundlag af den vurdering og analyse af EU-missionerne, der er beskrevet i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, konkluderes det i denne meddelelse, at gennemførelsen af de nuværende fem missioner bør fortsættes, og at støtten bør øges, både politisk og økonomisk. En ny mission om det nye europæiske Bauhaus vil supplere og styrke de nuværende missioner og skabe nye muligheder for at give Europa håndgribelige fordele.

Ikke desto mindre har erfaringerne også vist, at missionsinstrumentet, for at det fuldt ud kan udnytte sit potentiale, skal tage fat på nogle få tilbageværende udfordringer, navnlig med hensyn til offentlighedens bevidsthed, forvaltning og dets evne til at udnytte andre finansieringskilder, herunder privat finansiering. De foranstaltninger, der er formuleret i denne meddelelse, sigter i fællesskab med alle EU-institutioner, medlemsstater og interessenter fra hele EU mod at tackle de udfordringer, som EU-missionerne stadig står over for, for at gøre dette forandringsskabende værktøj til en reel succes.